

Gemeente	: Boxtel	Objectnr.	: 14
Plaats	: Liempde	Datum invent.	: 11/1998
Straat + nummer	: Eikendaal 6	Kwalificatie	: gemeentelijk monument
Kad. aanduiding	: B2753		
Huidige functie	: woonhuis met stalling		
Oorspr. functie	: boerderij		
Bouwtype	: langgevelboerderij (tweebeukig)		
Bouwjaar	: 1856		

Bouwgiedenis: De langgevelboerderij Eikendaal 6 is gebouwd in 1856 voor Martinus van Mensvoort, landbouwer te Liempde ^{2,3}. Tot dan maakte het perceel deel uit van bouwland dat behoorde bij een boerderij aan het Looeind ^{1,2}. Van oudsher liep voorlangs het perceel een landweg die de verbinding vormde tussen Eikendaal en Barrierweg. Feitelijk lag de boerderij aan deze -omstreeks 1970 aan de openbare bestemming onttrokken- landweg, net als de even verderop gelegen boerderij Barrierweg 23 (objectnr. 4). Dit verklaart de huidige overhoekse ligging van deze panden ten opzichte van de Barrierweg en Eikendaal aan welke straten deze panden thans zijn genummerd. Een restant van de landweg is herkenbaar aanwezig op het onderhavige perceel.

De boerderij is van het gebruikelijke langgeveltype uit het eerste deel van de 19de eeuw: in de lengte tweebeukig (een brede beuk aan de voorzijde en een smalle beuk aan de achterzijde) door een gebintconstructie waarbij de gebintbalk aan de ene kant in de hogere voorgevel is verankerd en aan de andere zijde rust op een stijl met daarop een worm. Het pand is in de loop der jaren slechts weinig gewijzigd ⁵. Oorspronkelijk was de thans met pannen gedekte boerderij volledig gedekt met stro of riet, getuige de aanwezigheid van knijpdelen en het ontbreken van een uitgemetselde daklijst. Het behoort daarmee tot de laatste generatie huizen met een volledig riet-/strodak: de nieuwe Liempdse bouwverordening van 1869 schreef voor dat *'het dak zoo niet geheel dan tenminste een el hoog van onderen met pannen, steen of metaal gedekt worde'* ⁴. Een andere wijziging betreft de vervanging van de dubbele potstaldeuren door een enkele staldeur en een stalvenster. De kopgevel van de schuur was oorspronkelijk geheel van hout.

Beschrijving: Langgevelboerderij, met het woonhuis aan de linker zijde, gelegen westelijk van, en overhoeks ten opzichte van de Eikendaal. In de naaste omgeving moderne vrijstaande woonbebouwing. Enkele eikebomen langs de Eikendaal en het aansluitende en voorlangs het pand gelegen restant van een historische zandweg richting Barrierweg. Langs de Eikendaal restant van sloot. Links opzij een kleine boomgaard. Vanaf de Eikendaal loopt langs de kopgevel van het huis een onverharde oprit naar het achtererf. Vóór het huis ligt een omhaagd tuintje met daarin een noteboom; centraal tuinpad en een stoepje langs de voorgevel. De stal/schuur kent nog een open erf.

Het pand beslaat een rechthoekig grondplan van ca. 25x8 meter, is opgetrokken in baksteen in kruisverband, en heeft een nog altijd gootloos wolfdak. De oorspronkelijke riet-/strodekking (deels zijn nog knijpdelen aanwezig) is vervangen door rode oudhollandse pannen (en op het rechter wolfeind rode kruispannen). Ter hoogte van de brandmuur een gemetselde nokschoorsteen. Aan de achterzijde ligt de dakvoet lager dan aan de voorzijde.

De voorgevel van het huis heeft de gebruikelijke indeling met in het midden een klampdeur met tweeruits bovenlicht in geprofileerd kozijn met dito kalf, en aan weerszijden hiervan een zesruits schuifvenster (ramen met brede middenroede) met klampluiken (kozijnen met luikaanslag) en een stenen lekdorpel; rollagen boven de gevelopeningen; onderlangs een gepleisterde spatrand. Rechts hiervan het stalgedeelte met een opgeklampte enkele staldeur temidden van twee latere stalramen; het muurwerk is hier deels vernieuwd, voorheen zat hier een dubbele potstaldeur. In het hiernaast gelegen schuurgedeelte zit nog de opgeklampte dubbele deeldeur in steensponning.

De kopgevel van het huis heeft eveneens een gepleisterde spatrand. Deels nog vlechtingen langs de schuine zijden; stroomlaag onder de dakvoet. In het linker deel van de gevel een klein negenruits schuifvenster (1x3 + 2x3; kozijn met luikaanslag; de luiken ontbreken; rollagen

onder en boven), een klein kelderlicht met diefijzers, en een hooggeplaatst klein opkamerlicht. Centraal onder de dakvoet een klein zoldervenster met vierruits raampje (kozijn met luikaanslag). In het rechter deel van de gevel het bouwspoor (rollaag) van een dichtgezet venster. Aan de achtergevel nabij de kopgevel van het huis een aangebouwd zand-/ashok onder aankappend pannen lessenaardakje. Verder heeft de achtergevel een geutdeur met zijlicht, enkele opgeklampte staldeuren en enige stalramen.

Het bovenste deel van de kopgevel heeft nog het oorspronkelijke beschot van gepotdekselde delen. Het onderste deel is thans gevuld met metselwerk -met erin opgenomen de achterste gebintstijl- dat koud aansluit tegen de uiteinden van de voor- en achtergevel.

Het interieur is niet gezien (het tweebeukig gebint, de oude indeling van het woonhuis, met kelder/ opkamer, brede schouw en enkelvoudige balklaag zijn waarschijnlijk nog aanwezig).

Motivering: Langgevelboerderij anno 1856.

Het pand is van cultuurhistorische waarde vanwege het bouwtype, als goed voorbeeld van een tweebeukige langgevelboerderij uit het midden van de 19de eeuw, alsmede vanwege de grote gaafheid van de hoofdvorm en de detaillering.

De situering -temidden van moderne vrijstaande woonbebouwing- is van waarde als beeldbepalend en karakteristiek onderdeel van de historische boerderijbebouwing ter plaatse, mede gelet op de erfbeplanting, de open erfinrichting en de aanwezigheid van een restant van een historische zandweg.

Bronnen:

¹ Rijksarchief Noord-Brabant te 's-Hertogenbosch. Kadastraal minuutplan 1832; Liempde/Goossenbunder C2 nr. 587. Kadastrale schattingskaart 1886; C659.

² Gemeentearchief Liempde. Inv.nr. 3311 Oorspronkelijk aanwijzende tafel; C587 [bouwland], Jan Cornelis Timmermans, bouwman. Inv.nr. 3313-3318 Kadastrale leggers; Art. 372 [1832-1834] Jan C. Timmermans, bouwman; C587 [bouwland; klasse 1] 1834 verdeling. Art. 521 + 371 [1834-1856] Andries Timmermans c.s., landbouwer; C587 [bouwland] splitsing 1835 > C602. Art. 1067 [1857-1896] Johanna van Eijndhoven, echtgenote van Martinus van Mensvoort, landbouwer; C658 [weiland & bouwland] + C659 [huis & erf] vrijdom vervalt in 1862; verkoop dienstjaar 1896. Art. 2139 [1896-1928] Christiaan W. Welvaarts, landbouwer; C658 [weiland & bouwland] + C659 [huis B79 & erf] dienstjaar 1928 successie. Art. 2268 [1928-1937] Johannes Welvaarts, landbouwer; C658 [weiland & bouwland] + C659 [huis B79 & erf] dienstjaar 1937 scheiding. Art. 3037 [1937-1948] Arnoldus G. Vermeer, koopman; C659 [huis B79 & erf] dienstjaar 1948 verkoop. Art. 3290 [1948-1956] Henricus C. Kuppens, transportarbeider; C659 [huis B79 & erf] 1953 sectieovergang > E2279 [huis & erf] dienstjaar 1956 verkoop. Art. 3520 [1956-] Theodorus van de Laar, landbouwer; E2279 [huis & erf] dienstjaar 1958 vereniging > E2376 [huis & erf].

³ Gemeentearchief Liempde. Inv.nr. 2650 Bevolkingsregister, 1850-1860; f°297, Looeind 18a, Martinus van Mensvoort, nieuw gebouwd 1856.

⁴ Gemeentearchief Liempde. Inv.nr. 1895 Register van afgekondigde plaatselijke verordeningen, 1852-1900; f°53, verordening op het bouwen van huizen in de gemeente Liempde, 26 maart 1869.

⁵ Betreffende het pand zijn geen bouw- en/of verbouwingsdossiers aanwezig in het archief van Bouwen woningtoezicht Liempde.
